

É r t e s í t ő.

43 szám.

Pest, június 29-dikén

1833.

Dalszínész társaság.

A' kassai nemzeti dal- és színész társaság egy részének sz. kir. Buda városa tek. tiszt-hatósága a' magyar nyelv iránt buzgó példás hazafiúi ösztönéből, játékszinét, könyv- mu-sika- és ruhatárát minden fizetés nélkül határozatlan ideig általadván, ezen társaság Pály Elek igazgatása alatt e. f. eszt. júliusa 7kén kezdi mutatványit.

Tek. Ung vmegye részéről közhírré tétetik: hogy felsőbb engedelem mellett másod-ik rendes orvost szándékozáván tartani, annak esztendei fizetése 300 pengő fra határozatott; minélfogvást azon orvos dr. urak, kik e' helyet elnyerni kívánnák, jövő sz. Mi-hály hava 15-ő napjaig jelenthetik magokat a' tisztelt vmegye fő- vagy alispáni hivatalánál.

(1) Egy tudományos miveltségű 's vagyónával is kezeskedhető férjfi kíván Pesten földek, háztelkek, vagy házakra felügyelőséget (Inspectorat) vállalni. Bővebb tudósítást vehetni felőle szóval, vagy francozott 's kívül a' czimlapon „I. Z.“ betűkkel jelelt levelek által Budán a' hidmelletti vendégfogadó haszonbérőjénél. (2)

(1) Nemes Tolna vármegye Szakul és Kárd helységeinél a' kaposi csatornán még ez idén felállítandó két tölgyfa hidnak építtetését — mind az építési szerekre mind munkára értve a' legolcsóbban felvállalóra bízni kívánván: erre nézve a' f. eszt. sz. Jakab hava 29kén délután Szekszárdon egy küldöttség jelenlétében kótyavetye fog tartatni — mellyre minden vállalkozók ezennel meghivatnak. — A' hidak mindegyikének hossza 10° 3' — szélessége 3° — magossága a' csatorna fenekétől a' padlózatig 3° 2' a' hid-czölömpözés pedig a' hidfejekkel együtt négysor, — és mind ez iránt az illető rajzolat bővebb utasítást adand. (3)

(1) Pest és Nógrád vármegyék szélein, egy nemesi, részint falu- részint pusztabeli örök jogú birtok, kuriával, kerttel, és épületekkel, husz ezer pengő forinton eladandó. Végezhetni a' tulajdonossal, Pesten, kalap utczában, 251 szám alatti háznak emeletjében. (3)

(1) Tek. Heves vmegyében helyezett Török-sz. - Miklós mvárosában f. eszt. július 22ikén tartandó országos vásár alkalmával reggeli 8 órakor kezdve kótyavetye útján az u-raság gulyájából elfogadatni: 70 darab többnyire ötödű tinó, mintegy 100 darab részint öreg mustra bika és tehén, mintegy 20 darab mustra ló; — a' következő napon pedig u. m. **július 23kán** lesz a' már ez ujságban július 12kére hibásan hirdetett árverése a' Tenyői pusztán haszonbérbe adandó 2140 holdnyi résznek. (3)

1833ki július 22kén árverés útján Dákán (Veszprém vármegyében Pápától fél órányira) mlgos gróf Nádasdy Tamás ur ó nsga' istállójából 41 darab különféle nemű és eredetű válogatott ló ezen alkalommal közöltt lajstrom szerint fog el adatni.

(1) Sz. kir. Pest városa földbirtoki tisztsége részéről közhírré tétetik: hogy a' Leopold városban az ujjvásár - 's józsef-piaczon fekvő 204 's 225 számú két emeletes, -belső városban pedig a' kigyó-és sebestyén utczában 388 szám alatti egy emeletes házak; továbbá a' Terézia városban mészáros-utczában 352 sz. alatt fekvő három házhely, a' Rákos vizénél 232, 342, és 369 számú rétek, Ferencz-városban a' régi temető mellett 92 sz. alatti majorsági telek, végre a' török örön tul fekvő 338 's 339 számú három hold terjedelmű két szántóföld, mint n. Krausz Borbála asszonyság javai, az örökösök kívánságára f. eszt. július 24kén a' nevezett tisztségben reggeli 9 $\frac{1}{2}$ órakor tartandó árverés útján eladatnak. (3)

Minden fajta dörzsölt festéket, firnájz, fénymáz (lack), essentia és szeszeket kaphatni a' lehetőségig jutalmas áron Glatz I. G. chemiai gyár-lerakójában, Pesten a' nagy hidutczában.

Megjelent a' „Vallási és Egyházi Tárnak“ IIIik füzete is, Pesten Esztergami k. Beimel József betüivel. 1833. Szerkezteti Guzmics Izidór. A' jelen füzetnek foglalatja: 1) Éden az embernem bölcsője, 2) Religio. 3) Egyház. 4) Képek. 5) Sambuga válogatott levelei. 6) Egyházi ékesszólás. 7) Egyházi ének. 8) Egyházi régiségek és jelességek: a) a' jerusalemi templom, b) az egri főtemplom. 9) Életírás. 10) Jóltevőségek 11) Könyvisméretés és kivonatok. A' zsoltárokból 5 iv. Megszerezhetni ugyan Beimel József urnál 1 ezüst frton, valamint az 1ső 's 2ik füzetet is.

(2) Néhai táblabíró t. Kovács Márton ur után maradt gulyabeli marhák, u. m. borjas-és meddő tehének, kisebb nagyobb koru üszók, tinók és bikák, mintegy 230 darab, az általa birt, és t. n. Békes vármegyében Orosházától egy órányira fekvő Sz. Tornyai pusztán jövő sz. Jakab hava 8ik napján tartandó árverésen, kész pénzfizetés mellett eladtnak, melly időre a' venni szándékozók illendően hivatalosak. Költ Csongrádon sz. Iván hava' 17kén 1833. (3)

(1) Pálffy Antal herczeg ur ns. Esztergam vmegyében keblezett Bátorkeszi urodalmában eladásra találtatik 100 öl hasogatott, 230 öl ági, 110 öl vegyes tölgyfa; a' hasogatott és vegyes ölfa, mellynek hasábhossza 33 hüvelyk, tiz öles sorokban csak két kalitka vagy kereszt rakás közt, az ágifa pedig csupán karó között 3½ láb magasságra vannak felrakva. A' vásárlani szándékozók méltóztassanak alku végett magokat ugyan Bátorkeszin a' gazdasági tisztségnél jelenteni. Bátorkeszi m város $\frac{3}{4}$ órányira esik a' Dunától, hova az uradalom kész megegyezés mellett a' fának leszállittatását is magára vállalni. (3)

(3) Tek. Heves vmegyében Gyöngyös és Hatvan városok szomszédságában 's az országutban fekvő Csány helységének negyed része, ahoz tartozó szép lakházzal, tiszt és eseléd-szobákkal, istállók 's egyéb gazdasági jó állapotban levő épületekkel, pinczék, királyi 's más haszonvételekkel együtt, több esztendőre haszonbérbe kiadandó. A' bérleti szándékozók a' szerződés feltételeit Porkoláb Dániel fiscalis urnál Pesten a' nagyhidutczában 4ik sz. alatt levő szállásán megtudhatják. (3)

A' Bártfai fürdő haszonbérbe adatása

(3) Sz. kir. Bártfa városa reszeről ezennel közhírré tétetik, hogy az ezen városhoz tartozó, 's tőle csak felórányi távolságu vas fürdő, f. esz. sz. Jakab hava 23kán hat egymást követő esztendőre, a' nmelt. m. k. udv. Kincstár rendelése következtetésében, kőtyavetye útján, a' többet ígérőnek haszonbérbe fog adadni, egyszersmind pedig hozzá tartozó épületek 's egyéb szerek lajstrom mellett ugyan f. e. sz. András hava 1ső napján által fognak adadni. — Azon jó hír 's köz vélemény, melly ezen fürdő gyógyereje iránt, nem csak Hazánkban, de még külföldön is divatozik, fölöslegessé teven minden dicséret 's magasztalást, mivel ezen kívül is a' városi Tanácsnak fő iparkodása, hogy tisztelt vendégei kívánatinak egy szorgalmatos, minden vágyakat megelőzni szokó haszonbérli szerzésivel tehessen eleget, — bizton reménylhetni, hogy több arra alkalmatos személyek magokat jelenteni, 's az érintett kecségető hasznokkal élni fognak. A' haszonbérlet kötéseit valamint az ezen fürdőhöz tartozó haszonvételeket, a' város irnok-szobájában megelőzőleg is akármikor megtudhatni. (3)

Dunaviz-állás a' budai vízmeretek szerint:

Junius 27dikén 10 láb, 0 hüv. 4 von. Junius 28dikén 6 láb. 8 hüv. 0 von. Junius 29dikén 6 láb. 7 hüv. 0 von. (0 felett.)

Budai lotteria Majus 22kén 30. 14. 20. 3. 81.

Országgyűlési függelék.

Mélt. Sárdi Somsich Pongrácz Urnak,

a' kir. személyes jelenlét törvényszéki helytartóságába léptekor Nemzetünk képviselőihez mondott beszéde.

TT. KK. és RR. Midőn fels. Fejedelmünk kir. kegyelméből törvényes előlúli hivatalomat ezen dicső országos Gyülekezetben elkezdni szerencsém vagyon, új hivatalom' diszes körében reám háruló kötelességim súlyait 's azon fontos tárgyak' özönét tekintvén, mellyek az előttem megnyilt tágas mezőt ellepik, csekély erőm 's gyöngye tehetségim' ismérével magamba vonulva, azon fels. kegyelemben keresek nyugtató enyhülést, melly nekem érdemetlennek azon magas pályát kiszabni, 's hódoló érzésimnek ezen utat nyitni méltóztatott. Hazánk ősi alkotmányának legdicsőbb sarkalattja azon boldogító intézetben alapulván, melly szerint szabadon választott képviselőink által a' törvényhozás magas lépesőjére emelkedhetünk, 's valamint a' Fejedelem 's Nemzet között forgó országos tárgyak' rendelkezésiben részt vehetünk, ugy boldogabb szerencsénket a' Fejedelem' fölséges ügyelete alatt szavunk 's akaratuak' hozzá járulásával minmagunk alkothatjuk is! — Urunk 's Kiralyunk reám árasztott kegyelmének vigasztaló erejét abban különösen érzem, hogy törvényesen öszvesereglett Tek. KK. és RR. között kezeimre bízott Elölúli ségemhez ezen nemzeti Intézet' gyakorlásával foghatok. A' törvényhozás utján mivel lélekkel 's erős akarattal forgolódhatni, 's ezen nagy rugó segedelmével a' hibákat, becsusztott visszaéléseket helyre hozni, a' nemzeti erőt apasztó akadályok 's előítéletek' meggyőzésével mindent jóltevő munkaságra létesíteni, 's a' jövődőségnek szebb nemesebb irányt adhatni egyedül szabad népek' tulajdona, mellyek a' nemzeti élet' nyilvános jeleit hordozván kebelökben önlétek 's virágzások' gondjait szivekből soha ki nem vetközhetik! — Dicső Nemzetünk ezen legbecsesebb kincs birtokához létele első pillanatjában jutván — minden duló veszélyek, fenyegető fergetegek között is szent ereklye gyanánt szállott reánk azon áldott Intézet sértetlen öröksége, melly elhunyt őseink mindenkor öröme 's dicsősége vala, az idegenek vizsgáló figyelmét pedig olly gyakran 's méltán magára huzta. A' fölséges Fejedelemmel mindenkor együtt gyakorolta Nemzetünk törvényhozási elidegeníthetetlen Igazait, 's ezen tulajdonában gyökerezett legszentebb tiszteit gyönyörködve teljesítette. Hala Felsőleges Urunknak! hogy atyai kegyelmével ősi Intézetinket folyvást gyamolítván, tökéletesebb kifejlésit, növekedő szükséginkhez képest az érlelő idő előhaladtával sulyegyenben tartván, most is kegyesen pártolni, és Nemzetiségünk előhaladását törvényes uton vezéreni méltóztatik. Eleven tanubizonyási ezen kegyes szándékának a' közelebb lefolyt évek; örökemléke pedig különösen e' jelen országgyűlésben alapul: melly az előreabcsott készülétek után életre hozni, 's egy egészszé alkotni indul azon fenséges czélokot, mellyeknek valósitása a' Nemzet közfigyelmét magára idézte 's lebilincselte. 40 esztendő óta növekedő reménnyel néznek Hazánk

lakosai azon idő ellenébe, melly belső Intézetink javításával a' nemzeti boldogság gazdag kutfejeit, 's a' jóllétel törvényes eszközeit közöttünk létesíteni fogja. 'S már Atyáink is, kik a' Fejedelem kegyes pártolása alatt csüggedetlen igyekezettel egyengették ezen előttünk álló szép ösvényt, — azon varázs-erő hatalmát nyilván sejdítették, — melly belső szerkeztetésünk tökéletesebb elrendelésével az igazgatás minden ágaiban tenyészto fogalattal elterjedvén, Hazánk fölemelkedését és előhaladását maradandó talpkövekre allitandja, 's nyiltabb körbe jutott nemzeti élet 's iparkodás által polgári szerkeztetésünk jótéteményit közösítvén, közöttünk mint egy Háznéppé lelkesített Honfiak között, a' Fejedelem 's Haza iránti hiveséget, 's minden polgári erkölcsöket teljesebb virágzásra fog segíteni. Mig a' sors bennünket készületink közepett ezen elhatározott pontra vezérlett, azóta Atyáink közül sokan elhunytanak, sokan ismét a' munkás élet kedvelt ösvényéről, mint az idő sulyos keze alatt megfáradt tagok, dicsőséggel kószoruzva leléptek, 's nem lehetének szerencsések latni azon új életet, mellyhez szívök annyi örömmel 's hazafiui buzgósággal ragaszkodott. Azonban él kegyelmes Fejedelmünk, és él szívének szent szándéka! de él dicső Nemzetünk is szebb erőben 's tündöklő virágzatban, mellynek a' nemesedés 's előhaladás iránt ragadó buzgó heve azóta folyvást növekedett, 's bámulásra méltó lépéseket tett! Ezen boldogabb időszakasz elközelítésében fels. Nádorunk nagy kegyelmének édes Hazánk mennyit köszönhet? azon mélységes tisztelet 's közönséges ragaszkodás legelevenebben kifejezi, mellyel az egész Nemzet hozzá viseltetvén, haladatos érzésit minden alkalommal iránta nyilvánossá tenni ügyekszik. 37 esztendő lefolytán, mióta tisztviseletével 's kormányával Hazánk boldogítatik, mély bölcseségü fejedelmi nagy lelkének 's a' közjó előmozdítására kiméletlenül szentelt egész életének becses haszna, közöttünk eddig jutott minden javításokban 's a' legesekélyebb kormányozási ágakban is fényes dicsőséggel tündökölvén eláradván halhatatlan érdemeinek örök emléket, mint Intézetink' kegyes apolóját szívünkben 's késő maradékinknál is, semmi viszontagság sem törölheti el! 'S Serencsés helyheztetésünkben illy öszhangzó 's egyedül a' közboldogság örökösítését tárgyazo munkás akarat lelkesítvén mind fölséges Fejedelmünket, mind nemes Nemzetünket, — biztos remény tölt el, hogy a' nemzet méltó varakozásait Hazánk' itt öszvesereglett Atyjai sikeresíteni fogják. A' Nemzet való szükségéi kielégítést, az idő 's történetek által világosságra jött hiányosságok pedig okos fontolást kívánnak: minekünk jutott azon ritka szerencse, hogy ezen irigylésre méltó pályán, mint hiv polgárok 's érett törvényhozók a' jövődőség' sorsát szadokra alapítsuk meg 's mind azt, a' mi bennünk lakozik, a' Hazának szenteljük.

jövahagyását, mely tettink 's fáradozásink felett egykor majd bírószekét emelendi, megnyerhessük. Hazánk kebelében az ősi alkotmányhoz édesen vonzó ragaszkodás mindenkor uralkodó volt, mellynek partolásában Hazánkfiái dicsőségeket helyhez-tették. Ezen indulat az eddig lefolyt századok' során nagy Nemzetünknek védpaizsul szolgált azon szomorú következtések' 's zivatarok' dühe ellen, mellyek az ujtásokon vakon kapkodó 's a' nép szükségét figyelmetlenül elmellekező Nemzete-
ket fenyegetni 's gyakran elbuktatni szoktak. — Valóban a' szükségén tul tett ideílen erőködés, valamint a' körén tul hágó vak buzgókodás semmi jót sem huzhatnak magok után, sőt inkább ezen hirtelen feszítő erő vas igája alatt a' nemzeti tökéletesedés' becses rugói elalélván, midőn természetes rendszerökben háborítatnak 's olly polczra kinszerítetnek, mellynek vidékei előttük isméretlenek, kötelességei beestelenek — a' ezélba vett javítás helyét mindenkor csak a' kinszerítés keserű érzete foglalja el. A' leggondosabb szorgalommal órizzük tehát munkalódásunk folytában ősi alkotmányunkat, 's ezen legföltöbb kincsünk körül, mellyen nemzeti létünk nyugszik, gyengéd dajkalkodással forgolódjunk: hogy a' Nemzet kebelében nagy 's nemes érzelmű erő magát szokott sorával fejthesse ki; távoztassuk ellenben mind azt, a' mi Nemzetünket magán kívül emelvén szokatlan vágyásokkal eltöltené 's olly idegen érzelmekre készítené, mellyek neki nem sajátí, vagy mellyek valósítasa mint a' később kort illető dicsőség kezünk közt már kezdetében veszélyesen halna el. Az előttünk fekvő rendszeres munkákban, mint mostani tanácskozásink' különösen kijegyzett tárgyiban hasznos javítási terveket (plaanum) kifejtve találunk, mellyek Atyáink szorgalma által kimutatott szükséginket ez uttal hasznosan fődözgethetik. Kövessük tehát az ő nyomdokaikat 's okos előlátással kiszámolt lépésiket pártul fogván a' nélkül, hogy létünket vaktában a' változó ujtítás koczkájára biznök, az é' v' kívánatihoz, 's a' Nemzet' méltóságához mérséklett alkalmaztatásokat eszközöljünk. Ha gondolatommal Hazám' Atyjainak lelkes tulajdonit általvizsgálom, szép remény éled bennem az iránt, hogy a' jelen idő' kedvező környülállási között Ó Felsége kegyelmes Királyunk' gyámolításával új élet 's fény derül Nemzetünkre — nevezetesen a' javítások' sorában, mellyek szándék szerint, századokat ért egész alkotmányunk' rendszerére ki vannak terjesztve, legelsőbb czélul a' teherviselő adózó nép' sorsa 's biztosítása választatván — mellyre azontal az Igazság' kiszolgáltását illető munkalátok következnek. — Járulván ezen felfogott részekhez az Adó 's Biztosi, úgy Kereskedési munkalátok, mellyeknek segedelmökkel a' közelebb említett legsürgetősebb tárgyak tagosabb kihatási mezőre, 's minden viszonylatok egymáshoz szelidebb kapcsolatba jutnak, 's eképen a' szükséggel má-
nik szinte hatalmas rugó, ugymint a' haszon is, ugyanezen tanácskozások folyamatja alatt testvérileg egyesülni fog: — bizvást reménylhetjük, hogy

Nemzetünk' forró kívánati egymás után a' többi Rendszeres Munkákban is valósonni fognak. Ezen, Hazám' boldogítására intézett, 's jó reménnyel biztató munkalkodásban, hogy én is személyesen részt vehetek, szivemből örvendek ugyan; azonban midőn a' reám háruló kötelességek' tömött sorát vizsgálom, 's ezen dicső Gyülekezeten nyugtatott tekintettel körültem édes Hazám Atyjait 's Képviselőit törvényesen öszveseregelve szömlélem, csekély erőmet hanyatlani, 's gyenge vállaimat az előtő álló szokatlan nehézségektől visszarettenni tapasztalom. Elfutván elmémvel azon dicső férfiak' emlékeztetőket, kik ezen helyen, mint magas tehetségeikhez mért pályán, ritka bölcseséggel 's példás hazafiusággal szerencsések valának a' Király 's Haza iránt tartozó legnemesebb kötelességeket huzamosan gyakorolni 's a' közmegelegedés utján nevetők halhatatlanítani: mélyen érdekelve fognak el azon aggodalmas érzések, mellyeket bennem csekély középszerűségem bizonyos ismérete gerjeszt, 's Hazámfiái mostani feszült várakozások nyilván élesít; — bátorság kél 's új szív támad mindazáltal bennem, ha figyelmenet azon nemes erőre 's magas miveltségre fordítom, melly a' Tek. KK. és RR. kebelökben rejtekezik. Azon hív szorgalommal párosított egyetértés, mellyel a' Tek. KK. és RR. a' legtittkosabb rugókat is mély belátással felfödözni a' legtávolabb álló öszveköttetésekert jártas könnyűséggel kikeresni 's minden részekert illő helyekre utasítván a' legszövevényesebb nézésponatokon is éles elmével keresztül hatni szoktak, — vigasztalással tölt el engemet, hogy ha a' Tek. KK. és RR. becses bizodalommal felsegíteni méltóztatnak, akkor a' közjó állapítására 's tenyésztésire szentelt iparkodásom meg nem szégyenülhet. Ezen becses kincsért, melly minden egyesület' legtittkosabb műve 's láthatatlan vezetője, buzgón esdekleni meg nem szünöm, 's annál biztosabban reménylem kéréssem' teljesödését, mivel ez előtt néhány évvel a' Tek. KK. és RR. diszes sorában, mint képviselő társok, csekély személyemet legbecsesebb ajándékkal megütszeltetve tapasztaltam. Ha a' kölcsönös bizodalom szelíd lelke a' boldog egyetértés hatalmával bennünket, mint ugyan azon törvényes Test' tagjait, forró ohajtásom szerint szoroson egyesít — bizonyos vagyok benne, hogy egy czéla vezérelt tanácskozásinkban erő 's tehetőség közepesülvén — igyekezetink mindenkor szerencsés kimenetellel fognak koszoruztatni, 's Hazánk boldogítására irányzott javító Intézetinkben büszkén emelkedve fog felépülni szorgalmas kezeink között azon örök becsű Emlékoszlop, mellynek messzeható 's Nemzetünkre új fényt hintő dicsősége egyedül azon kegyes Fejedelmet illeti, ki atyai gondjait reánk függesztvén, mint jövendő szerencsénk 's boldogabb iránynak indult emelkedésünk bölcs alkotója, tőlünk hamvaiban is örök halát érdemel. Ezen nagy Fejedelem példájára gazdag gyümölcsözés kedves reményével biztosítva hintegessük azon magvakat, mellyekből Hazánk új korának kifejljeni kell, hogy a' késő maradék halás érzéssel emlegesse neveinket.